

Taekwondo Milli Takım Sporcularının Durumluk Kaygı Düzeylerinin Başarıya Etkisi

Mehibe AKANDERE¹

Ramazan BEDİR²

¹ Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Konya (e-mail: makandere@selcuk.edu.tr).

² Beden Eğitimi Öğretmeni, Konya.

ÖZET

Taekwondo milli takım sporcularının durumluk kaygılarının başarı düzeylerine etkisini araştırmak için yapılan çalışmaya; 2007-2008 Türkiye Taekwondo şampiyonasına katılan, yıldızlar, kategorisinde 30 kız, 30 erkek, gençler kategorisinde 30 kız 30 erkek ve büyükler kategorisinde 20 kız 20 erkek olmak üzere toplam 160 sporcu katılmıştır. Araştırmada sporcuların kaygı düzeyini ölçmek için Spielberger Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri Form II (State Trait Anxiety Inventory STAI-II) kullanılmıştır. Verilerin analizinde, t testi kullanılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların, eğitim durumu, anne-baba eğitim durumu, gelir seviyesi, başarı durumu değişkenleri ile müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmuştur. Sonuç olarak; sporcuların durumluk kaygılarının yarışmadan önce arttığı, yarışma sonunda durumluk kaygı oranlarında düşme olduğu belirlenmiştir. Müsabaka öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeyinin sporcunun başarısını etkilediği, birinci olan sporcuların müsabaka öncesi kaygılarının, ikinci ve üçüncü olan sporculara göre daha düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir..

Anahtar Kelimeler: Taekwondo, Durumluk Kaygı, Başarı.

The Effect of State Anxiety Levels of Taekwondo National Team Athletes over the Success

ABSTRACT

In the research conducted to investigate the effect of state anxiety of taekwondo national team athletes over the success levels, having participated in 2007-2008 Turkey Taekwondo Championship, 30 females and 30 males in Stars Category, 30 females and 30 males in The Young Category, 20 females and 20 males in Adult Category, in total 160 athletes, were included. In the research, State Trait Anxiety Inventory STAI-II by Spielberger was used to measure the anxiety levels of the athletes. In the analysis of data, t test were used. Considering the variables as educational status, parents' educational status, income level, success status of the subjects participated in the research, a meaningful difference has been found between the state anxiety levels before and after the competition. The state anxiety of primary school graduate athletes was found to be higher than high-school graduate and university graduate athletes'. In conclusion, it has been determined that the state anxiety of the athletes increases before the competition and decreases after the competition. It has been found that pre-competition and post-competition state anxiety level affects the success of the athlete and the pre-competition anxiety of the athlete coming first is lower as compared to the athletes coming in second and third.

Key words: Taekwondo, state anxiety, success.

GİRİŞ

İnsanı rahatsız edici bir his olan kaygıda, güdusel sonuçların korku benzeri ve korkuyla bağlantısı olan bir durum söz konusudur (18). Anshel ve ark. (3) kaygıyı, tehdidin algılanmasıyla artan fizyolojik uyarılmışlıkla birlikte meydana gelen sübjektif gerginlik hissi olarak tanımlamış. Spielberger ise kaygıyı, gerginlik hissi, korku, sinirlilik, hoş olmayan düşünceler (endişeler) ve fizyolojik değişikliklerin birleşimini içeren duygusal tepkiler olarak tanımlamıştır (24). Spielberger kaygının durumluk ve sürekli kaygı olmak üzere ikiye ayrıldığını belirtmiştir. Durumluk kaygı, korku, endişe ve gerginlik ile karakterize edilen o andaki duygusal durumu ifade eder. Durumluk kaygıda, bireyde gerginlik ve endişe yaratan o anki durum ortadan

kalktığında, olumsuz duygularda ortadan kalmaktadır. Sürekli kaygı ise, bir kişilik özelliğidir. Belli çevresel durumları tehdit edici olarak algılamaya ve bu durumlara artan durumluk kaygı ile tepki verme eğilimidir (26,7). Sporcu her yapılan müsabakada sahaya çıkarken kaygı yaşayarak performansını sergilemek durumunda kalmaktadır. Kaygıya neden olan en güçlü sebepler, başarısızlık korkusu, prestij kaybı ve kibirle ilgilidir (5,1). Spielberger (26)'e göre, yüksek düzeyde kaygı performansı bozmaktadır. Buna karşılık düşük düzeyde kaygıya sahip olan kişi motivasyon eksikliği göstermektedir. Sportif performansın sadece kondisyon gibi fizyolojik, biyomekanik ve teknik faktörlere bağlı olmadığını aynı zamanda kaygı, stres, motivasyon gibi psikolojik

faktörlerin de oldukça önemli olduğu belirtilmektedir (13).

Bu bağlamda sporcuların kaygı düzeyleri üzerinde etkili faktörleri belirlemek için konu ile ilgili yapılan diğer araştırmalar göz önüne alınarak değerlendirilmeler yapılmıştır. Bu yönüyle konunun önemini ortaya koymak adına spor ortamında bulunan sporcu, antrenör, yönetici, malzemeci ve masör gibi insan psikolojisini etkileyen bütün unsurların başarıyı destekleyici ortamın sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırma 2006/2007 Türkiye Teakwondo şampiyonasına katılan, yıldızlar, kategorisinde 30 kız, 30 erkek, gençler kategorisinde 30 kız 30 erkek ve büyükler kategorisinde 20 kız 20 erkek, toplam 160 sporcu gönüllü olarak katılmıştır.

Veri Toplama Araçları; Araştırmada sporculara ait bilgi toplamak amacıyla kişisel bilgi formu ve kaygı düzeylerini belirlemek amacı ile Spielberger Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri Form II (State Trait Anxiety Inventory STAI-II) kullanılmıştır. Spielberger'in Durumluk ve Sürekli Kaygı Envanteri, normal ve normal olmayan bireylerin sürekli ve durumluk kaygı düzeylerinin ölçülmesi amacıyla geliştirilen ölçek Türkçeye Öner ve Le Compte (21) tarafından uyarlanmıştır. Durumluk Kaygı Ölçeği, kişilerin o anda hissettiklerini ölçmek üzere geliştirilmiştir. DKE 20'şer maddeden oluşan ve 1-4 arası derecelenen Likert tipi bir ölçektir. Durumluk kaygı envanteri 10 adet olumlu 10 adet olumsuz

sorudan (tersine çevrilmiş ifadede) oluşur. Toplam puan değerleri 20 ile 80 arasında değişir. Büyük puan yüksek kaygı seviyesini, küçük puan ise düşük kaygı seviyesini belirtir. Cronbach alfa katsayısının 0.83 ile 0.92 arasında olduğu ve bu sonucun ölçeğin yüksek bir geçerliliğe sahip olduğunun bir göstergesi sayıldığı ifade edilmektedir (20). Ayrıca ölçeğin normal ve hasta örnekleriyle yapılan çalışmalar sonucu elde edilen güvenilirlik katsayılarının. 83 ile. 87 arasında değiştiği bildirilmektedir (4,27).

Verilerin Analizi;

Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler ortalama ve standart sapma verilerek özetlenmiştir. Normalite sınavına göre parametrik testlerden eşleştirilmiş t testi ve One-Way ANOVA testleri kullanılmıştır. Varyans homojenliğine göre ise Post Hoc Multiple Comparisons testlerinden Tamhane ve Tukey testleri kullanılmıştır. Bu çalışmada hata düzeyi 0.05 olarak algılanmıştır.

BULGULAR

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan sporcuların ilköğretim, lise ve üniversite eğitim durumuna göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygıları arasında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p < 0.05$). İlköğretim ve lise mezunu olan sporcuların, üniversite mezunu olan sporculara göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygılarının yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 1. Araştırmaya katılan sporcuların demografik özellikleri

Kategori	Yıldız (n:60)	Genç (n:60)	Büyük (n:40)
Cinsiyet	30 kız	30 kız	20 kız
	30 erkek	30 erkek	20 erkek
Eğt. durumu	İlkokul: 52	Lise:96	Üniversite:12
Gelir düzeyi	Düşük:7	Orta: 144	Yüksek: 9
Anne eğt.dur.	İlkokul: 114	Lise:38	Üniversite:8
Baba eğt.dur.	İlkokul: 77	Lise:64	Üniversite:19
Başarı düzeyleri	Birinci: 86	İkinci: 33	Üçüncü: 41

Tablo 2. Sporcuların eğitim durumlarına göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanlarının incelenmesi.

Eğitim durumu	Durumluk Kaygı	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
İlköğretim	Müsabaka öncesi	52	35.58	11.615	3.469	0.001*
	Müsabaka sonrası	52	32.23	9.713		
Lise	Müsabaka öncesi	96	36.82	9.216	6.322	0.000*
	Müsabaka sonrası	96	33.43	8.911		
Üniversite	Müsabaka öncesi	12	32.83	9.476	3.345	0.007*
	Müsabaka sonrası	12	28.00	5.608		

Tablo 3 incelendiğinde, araştırmaya katılan sporcuların anne-baba ilköğretim, lise ve üniversite eğitim durumu değişkenine göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygılarında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0.05$). Anne-baba ilköğretim ve lise mezunu olan sporcuların, anne-baba üniversite mezunu olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygılarının müsabaka sonrası durumluk kaygılarından yüksek olduğu bulunmuştur. Tablo 4 incelendiğinde, gelir düzeyi orta ve yüksek olan sporcuların müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanlarında anlamlı bir farklılık görülmüştür ($p<0.05$). Gelir seviyesi orta ve yüksek düzeyde olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygılarının müsabaka sonrası durumluk kaygılarından yüksek bulunmuştur. Ayrıca, gelir seviyesi düşük olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygıları ile müsabaka sonrası durumluk kaygıları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 5’de birinci olan sporcuların kategorilerine göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları incelendiğinde, genç erkek ve genç bayan sporcuların müsabaka öncesi ile müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Genç erkek ve

genç bayan sporcuların müsabaka öncesi kaygı düzeylerinin müsabaka sonrası kaygı puanlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşılık müsabaka birinci olan, yıldız bayan-erkek ve büyük bayan- erkeklerin müsabaka öncesi durumluk kaygı puanları ile müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$).

Müsabakada ikinci olan yıldız bayanların müsabaka öncesi ile müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna karşılık ikinci olan, yıldız erkek, genç bayan- erkek, büyük bayan- erkeklerin müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Müsabakada üçüncü olan genç erkeklerin müsabaka öncesi kaygıları ile müsabaka sonrası durumluk kaygıları arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna karşılık üçüncü olan, yıldız bayan-erkek, genç bayan, büyük bayan-erkeklerin müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$).

Tablo 3. Sporcuların anne ve baba eğitim durumuna göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanlarının incelenmesi

Anne eğitim durumu	Durumluk Kaygı	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
İlköğretim	Müsabaka öncesi	114	34.88	9.701	5.558	0.000*
	Müsabaka sonrası	114	31.87	9.150		
Lise	Müsabaka öncesi	38	41.66	9.668	4.759	0.000*
	Müsabaka sonrası	38	36.76	7.67		
Üniversite	Müsabaka öncesi	8	27.50	3.780	4.661	0.002*
	Müsabaka sonrası	8	23.88	2.997		
İlköğretim	Müsabaka öncesi	75	37.60	10.820	4.722	0.000*
	Müsabaka sonrası	75	34.01	9.661		
Lise	Müsabaka öncesi	65	34.31	8.809	5.017	0.000*
	Müsabaka sonrası	65	31.62	8.543		
Üniversite	Müsabaka öncesi	19	37.11	10.424	3.661	0.002*
	Müsabaka sonrası	19	31.32	7.623		

Tablo 4. Sporcuların gelir seviyesine göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanlarının incelenmesi.

Gelir seviyesi	Durumluk Kaygı	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Gelir seviyesi düşük	Müsabaka öncesi	7	33.00	12.961	1.246	0.259
	Müsabaka sonrası	7	30.71	12.338		
Gelir seviyesi orta	Müsabaka öncesi	144	36.51	10.142	7.080	0.000*
	Müsabaka sonrası	144	33.03	8.895		
Gelir seviyesi yüksek	Müsabaka öncesi	9	32.33	4.899	2.378	0.045*
	Müsabaka sonrası	9	27.78	8.212		

Tablo 5. Müsabakada birinci, ikinci ve üçüncü olan sporcuların müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanlarının incelenmesi

Birinci olan sporcular	Durumluk kaygı	N	Ortalama	Std.Sapma	t	P
Yıldız bayan	Müsabaka öncesi	9	34.56	10.285	0.623	0.551
	Müsabaka sonrası	9	33.44	9.342		
Yıldız erkek	Müsabaka öncesi	13	30.77	10.345	1.951	0.075
	Müsabaka sonrası	13	26.69	4.250		
Genç bayan	Müsabaka öncesi	17	30.65	8.831	3.195	0.006*
	Müsabaka sonrası	17	27.82	6.766		
Genç erkek	Müsabaka öncesi	22	37.64	10.022	3.838	0.001*
	Müsabaka sonrası	22	32.73	9.432		
Büyük bayan	Müsabaka öncesi	11	34.91	8.792	1.068	0.311
	Müsabaka sonrası	11	32.55	9.406		
Büyük erkek	Müsabaka öncesi	13	36.00	9.618	1.968	0.073
	Müsabaka sonrası	13	32.69	8.712		
İkinci olan sporcular						
Yıldız bayan	Müsabaka öncesi	11	35.18	8.159	3.331	0.008*
	Müsabaka sonrası	11	31.91	9.407		
Yıldız erkek	Müsabaka öncesi	5	43.80	13.517	1.417	0.229
	Müsabaka sonrası	5	36.80	12.558		
Genç bayan	Müsabaka öncesi	5	42.80	5.675	1.934	0.125
	Müsabaka sonrası	5	38.20	9.176		
Genç erkek	Müsabaka öncesi	5	34.60	9.099	1.907	0.129
	Müsabaka sonrası	5	32.60	7.635		
Büyük bayan	Müsabaka öncesi	6	33.83	8.208	2.076	0.093
	Müsabaka sonrası	6	30.50	9.566		
Büyük erkek	Müsabaka öncesi	2	38.50	13.435	0.500	0.705
	Müsabaka sonrası	2	39.50	16.263		
Üçüncü olan sporcular						
Yıldız bayan	Müsabaka öncesi	10	35.00	9.298	1.669	0.129
	Müsabaka sonrası	10	32.40	9.095		
Yıldız erkek	Müsabaka öncesi	12	39.83	13.710	1.611	0.136
	Müsabaka sonrası	12	35.83	10.434		
Genç bayan	Müsabaka öncesi	8	39.62	7.070	1.987	0.087
	Müsabaka sonrası	8	35.88	8.288		
Genç erkek	Müsabaka öncesi	3	45.00	9.539	5.500	0.032*
	Müsabaka sonrası	3	41.33	10.693		
Büyük bayan	Müsabaka öncesi	3	33.00	7.810	0.800	0.508
	Müsabaka sonrası	3	31.67	9.713		
Büyük erkek	Müsabaka öncesi	5	43.00	11.769	1.929	0.126
	Müsabaka sonrası	5	37.20	8.643		

TARTIŞMA

Bu çalışmada yıldız, genç ve büyükler kategorisinde Taekwondo Milli Takımda bulunan erkek ve kız sporcuların müsabaka öncesi, müsabaka sonrası durumluk kaygı düzeylerinin müsabaka başarısına etkisini araştırmak amacı ile yapılmıştır.

Tablo 2'de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan deneklerin ilköğretim, lise ve üniversite eğitim durumuna göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. İlköğretim ve lise mezunu olan sporcuların, üniversite mezunu olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygılarının anlamlı derecede yüksek olduğu bulunmuştur. Araştırma verilerine göre eğitim düzeyi düştükçe, kaygı düzeyinin yükseldiği görülmektedir.

Düşük eğitim seviyesine ve sosyoekonomik düzeye sahip ailelerden gelen çocukların, orta ve yüksek seviyedeki ailelerden gelen çocuklara göre daha

kaygılı olduğu ve daha olumsuz davranış gösterdikleri tespit edilmiştir (19). Bu çalışma sonuçları bizim çalışmamız ile benzerlik göstermektedir. Ailede eğitim düzeyi düşük olan sporcuların diğer sporculara göre yüksek oranda kaygı göstermesinin nedeni, sporda başarılı olduklarında elde ettikleri eğitim, sağlık, beslenme, barınma gibi iyi yaşam koşullarını sporda başarısız olduklarında kaybetme endişesi sporcularda durumluk kaygı düzeyini yükseltmiş olabilir.

Tablo 3'de görüldüğü üzere, sporcuların anne-baba eğitim durumuna göre müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanlarında anlamlı derecede fark olduğu tespit edilmiştir. Anne-baba ilköğretim ve lise mezunu olan sporcuların, anne-baba üniversite mezunu olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygılarının müsabaka sonrası durumluk kaygılarından yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonucun, eğitim düzeyi düşük olan anne-babaların çocuk üzerinde beklentilerinin yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Gençlerin kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan bir çalışmada; araştırma kapsamına alınan kızların ve babasının eğitim düzeyi orta öğretim ve üzerinde olan gençlerin kaygı düzeyi daha yüksek bulunmuştur (17). Bu çalışma sonuçları bizim çalışmamızın sonuçları ile fark gösterirken Eğitim ve Fen Edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelendiği başka bir çalışmada ise otoriter babaların çocuklarının kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir (9). Anne babaların eğitim durumu ile çocukların kaygı düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiş ve önemli farkın olmadığını, anne-baba eğitim durumu ile çocukların sosyal kaygı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ve eğitim düzeyi yüksek olan çocukların kaygı düzeyinin düşük olduğunu belirtmektedir (17). Engelli çocuğu olan annelerin yaşadıkları kaygı düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan çalışmada; annelerin eğitim durumlarına göre kaygı düzeylerinin artış gösterdiği belirlenmiştir (10).

Tablo 4 'de görüldüğü üzere, gelir seviyesi düşük düzeyde olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygıları ile müsabaka sonrası durumluk kaygıları arasında anlamlı fark bulunmazken, gelir seviyesi orta ve yüksek düzeyde olan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygılarının müsabaka sonrası durumluk kaygılarından yüksek olduğu bulunmuştur. Aylık gelirin düşük olması cinsiyet ayrımı olmaksızın STAI-I -STAI-II değerlerinin yükselmesinde etkili olduğu, artan gelir ve eğitim düzeyi ile birlikte bireylerin günlük yaşamlarında bir rahatlama meydana gelmekte ve buna paralel olarak durumluk ve sürekli kaygı puanlarında da bir azalma meydana geldiği belirlenmiştir (16).

Tablo 5'de birinci olan genç erkek ve bayan sporcuların müsabaka öncesi durumluk kaygılarının müsabaka sonrası kaygılarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Müsabakada ikinci olan yıldız bayanların müsabaka öncesi kaygıları ile müsabaka sonrası durumluk kaygıları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Müsabakada üçüncü olan üçüncü olan genç erkeklerin müsabaka öncesi ve müsabaka sonrası durumluk kaygı puanları arasında anlamlı derecede fark bulunmuştur.

Bir müsabaka öncesinde yaşanan kaygı durumluk kaygısı olup (5) durumluk kaygısının müsabaka yaklaştıkça arttığını gösteren pek çok çalışma vardır (11,13). Huband ve Mc Kelvie (12), müsabaka öncesinde sporcularda durumluk kaygısının arttığını bildirmekte ve sürekli kaygıları yüksek olan sporcuların, sürekli kaygıları düşük olanlara göre müsabaka koşulunda durumluk kaygılarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Genç bayan ve erkek sporcularda müsabaka öncesi durumluk ve sürekli kaygının yükseldiğini ifade etmişlerdir (23,25,6). Genç ve yıldız hentbol milli takımında bulunan erkek

sporcuların kaygı düzeyleri incelenmiş ve yıldız milli takım sporcularında sürekli kaygı düzeylerinin müsabaka yaklaştıkça azaldığı, durumluk kaygı düzeylerinin ise müsabaka yaklaştıkça arttığı belirlenmiştir (8). Beden eğitimi spor yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayın kaygı düzeyinin cinsiyet, yaş ve sınava girme sıklığı değişkenine göre artış gösterdiği saptanmıştır (15).

Sonuç olarak; sporcuların durumluk kaygısının yarışmadan önce arttığı, buna karşın yarışma sonrasında durumluk kaygıda düşüş olduğu gözlenmiştir. Müsabaka öncesi ve sonrası durumluk kaygı düzeyinin sporcunun performansını etkilediği tespit edilmiştir. Birinci olan sporcularda kaygı düzeyinin düşük olduğu bulunmuştur. Spor ortamında artan kaygının, performansı olumsuz etkilemesinin önüne geçmek için sporculara antrenman ve müsabakalarda olumlu telkinde bulunulması, antrenörlerin spor psikolojisi konusunda daha fazla bilgilendirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

1. Akarçesme C. "Voleybolda Müsabaka Öncesi Durumluk Kaygı İle Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki", G.Ü. Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004.
2. Aktop. A., Ermen K.A. Takım ve Bireysel Sporcuların Başarı Motivasyonunu Benlik Kaygısı ve Sürekli Kaygı Düzeylerinin Karşılaştırılması. 7. Uluslar arası Spor Bilimleri Kongresi Antalya, 2002.
3. Anshel, M.H., Freedson, P., Hamill, J., Hoywood, K., Harvat, M., Plowman, S. *Dictionary of The Sport and Exercise Sciences*, Champaign: Human Kinetics Books, 1991.
4. Aydemir Ö. ve Köroğlu E. *Psikiyatride Kullanılan Klinik Ölçekler*, Hekimler Yayın Birliği, Ankara, 2000.
5. Bird, A.M. & Cripe, B.K. *Psychology and Sport Behavior*, St. Louis:Times Mirror/Mosby College Publishing, 1986.
6. Brustad, R.J. "Affective outcomes in competitive youth sport: The influence of intrapersonal and socialization factors". *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1988, 10, 307-321.
7. Cox, R.H. *Sport Psychology Concepts and Applications*, Dubuque: Wm.C.Brown & Benchmark Publishers, 1994.
8. Çağlar E. "Genç ve Yıldız Hentbol Milli Takımında Bulunan Erkek Sporcuların Kaygı Düzeylerinin Zaman İçindeki Değişimleri", Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi, 1999, 3 (3), 19-28.
9. Çakmak Ö, Hevedanlı M. "Eğitim ve Fen Edebiyat Fakülteleri Biyoloji Bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2005, 4 (14): 115-127.
10. Doğru, S.Y., Arslan, E. "Engelli Çocuğu olan Annelerin Sürekli Kaygı Düzeyleri ile Durumluk Kaygı

- Düzeylerinin Karşılaştırılması”, S.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 2008, 19, 543-553.
11. Gould, D., Krane, V. “The Arousal-Athletic Performance Relationship: Current Status and Future Direction”, In: *Advances in Sport Psychology*.T.S. Horn (Edit.)Champaign: Human Kinetics Publisher, 1992, 119-141.
  12. Huband, E.D., Mc Kelvie, J.S. “Pre and Post Game State Anxiety in Team Athletes High and Low in Competitive Trait Anxiety”, *International Journal of Sport Psychology*, 1986, 17, 191-198.
  13. Jones, G.& Hardy, L. *The Academic Study of Stress in Sport*, Stress and Performance in Sport, John Wiley and Sons, Chichester, 1990, 3-5.
  14. Jones, G.& Cale, A. “Gender Differences in Precompetition Temporal Patterning and Antecedents of Anxiety and Self-Confidence”, *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1991, 13, 1-15.
  15. Lök, S., İnce, A., Lök, N. “Beden Eğitimi spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavına Girecek Adayların kaygı Durumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”, *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2008, 2 (2).
  16. Marakoğlu, İ., Demirer, S., Özdemir, D., Sezer, H.“Periodontal Tedavi Öncesi Durumluk ve Sürekli Kaygı Düzeyi”, *Cumhuriyet Üniversitesi, Dış Hekimliği Fakültesi Dergisi*, 2003, 6 (2), 72-79.
  17. Metin, Ö., Özkoç, Ş., Gök Özer, F., Beydağ, K.D. “Denizli Çıracılık Eğitim Merkezine Devam Eden Gençlerin Kaygı Düzeyinin Belirlenmesi”, *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 2008, 7 (2) :113-118.
  18. Morgan, T. C. *Psikolojiye Giriş*, Hacettepe Üniversitesi, Psikoloji Bölümü Yayınları, Ankara, 2000, 227-228.
  19. Önçağ, Ö., Çoğulu, D. “Ailenin Sosyo Ekonomik Durumu ve Eğitim Düzeyinin Çocuklarda Dental Kaygı Üzerine Etkisi”, *A.Ü., Dış Hek. Fak. Dergisi*, 2005, 32(1), 45-54.
  20. Öner N. Durumluk, Sürekli Kaygı Envanterinin Türk toplumunda Geçerliği, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara, 1997.
  21. Öner N., Le Compte A.. Süreksiz Durumluk/Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı, 1. Baskı, Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1-26, İstanbul, 1983.
  22. Özusta H.Ş. “Çocuklar İçin Durumlu-Sürekli Kaygı Envanteri Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *Türk Psikoloji Dergisi*, 1995, 10(34): 32-44.
  23. Passer, M. W. “Fear of Failure, Fear of Evaluation, Perceived Competence, and Self esteem in Competitive-Trait-Anxious Children”, *Journal of Sport Psychology*, 1983, 5, 172-188.
  24. Raglin, J.S.“Anxiety and Sport performance”, *Exercise and Sport Sciences Reviews*, 1992, 20, 243-274.
  25. Scanlan, T. K., Lewthwaite, R. “Social Psychological Aspects of Competition for Male Youth Sport Participants: IV. Predictors of Enjoyment” *Journal Of Sport Psychology*, 1986, 8, 25-35.
  26. Spielberger, C. *Stress and Anxiety in Sport*, in D.Hacfort & C. Spielberger (Eds.)*Anxiety in Sport: An International Perspective*, USA: Hemisphere Publishing Comparison, 1989, 3-18.
  27. Şahin, N.H. ve Batgün, A.D. Uğurtaş S. “Kısa Semptom Envanteri (KSE), Ergenler İçin Kullanımının Geçerlik, Güvenilirlik ve Faktör Yapısı”, *Türk Psikiyatri Dergisi*, 2002, 13(2).